

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
1378-08

meddelad i Stockholm den 5 oktober 2010

KLAGANDE

Onsala Rymdobservatorium

Ombud: Advokat Mårten Tagaeus och jur.kand. Linnea Ljung
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 2235
403 14 Göteborg

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Kungälv kommun
434 81 Kungälv

2. AA

Ombud: Advokat Niclas Elison
Box 100 25
434 21 Kungälv

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 29 januari 2008 i mål nr 2696-07, se bilaga

SAKEN

Talerätt i mål om bygglov

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer länsrättens beslut.
Handlingarna i målet överlämnas till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 96068

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Onsala Rymdobservatorium yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och länsrättens beslut fastställas. AA bestrider bifall till överklagandet.

Onsala Rymdobservatorium anför bl.a. följande.

Det i målet aktuella vindkraftverket är avsett att uppföras 16–17 km från observatoriet. På grund av vindkraftverkets höjd och placering har de radiovågor som reflekteras fri väg till observatoriets radioteleskop. Forskningen vid observatoriet bygger på användandet av radiostrålning för att undersöka jorden och universum. Mätutrustningen är extremt känslig. Det är avgörande för observatoriets verksamhet att tillförlitligheten av dess forskning inte kan ifrågasättas på grund av eventuella eller faktiska störningar. Redan den omständigheten att risk finns för störning av utrustningen innebär minskad trovärdighet för forskningen. Det planerade vindkraftverket kommer därmed, om det uppförs, att allvarligt störa forskningsverksamheten. De störningar som observatoriet kommer att påverkas av är inte visuella störningar utan störningar av annan karaktär (störningar i form av reflekterad radiostrålning). Mot denna bakgrund måste bygglovsbeslutet anses påverka observatoriets intresse.

Verksamheten omfattas av lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning. Lagens syfte är att skydda forskning som är känslig för störningar och som är av särskilt värde från allmän synpunkt. Lagens tillämpning är inte begränsad till verksamheter i närheten av forskningsanläggningen. I vart fall måste ett eventuellt krav på närhet tolkas utifrån vilken typ av forskningsanläggning som avses. Observatoriets forskning kan påverkas av verksamheter på mycket långt fysiskt avstånd. Observatoriets intresse måste genom lagen anses vara av rättsordningen erkänt.

AA anför bl.a. följande.

Frågan om i vilken utsträckning vindkraftverk utgör en störningskälla för observatoriets verksamhet är mycket komplex och svår att bestämma. Hon ifrågasätter inte att observatoriet innehar känslig utrustning och att det finns olika störningskällor som kan påverka denna utrustning. Detta innebär dock inte att observatoriet ska anses klagoberättigat avseende alla de verksamheter som *kan* störa dess olika mätningar och forskningsverksamhet. Den förväntade störnivåökningen är i detta fall försumbar. Observatoriet har dessutom i ett yttrande över förslag till översiktsplan för vindkraft i Kungsbacka kommun accepterat en vindkraftsfri zon som på land har en radie om 15 km från observatoriet.

Lagen om skydd för störningskänslig forskning är inte tillämplig i förevarande fall. Lagen ger den avsedda forskningen ett rättsligt skydd från olika verksamheter genom att länsstyrelsen på ansökan kan utfärda olika förbud och förelägganden. Varken lagen eller dess förarbeten ger stöd för att kretsen av klagoberättigade rörande beslut om bygglov kan komma att påverkas. I vart fall är lagens tillämpningsområde begränsat till verksamheter i närheten av forskningsanläggningen. Med uttrycket ”i närheten” får förstås att den eventuellt störande verksamheten ska pågå på en angränsande fastighet. Sammanfattningsvis görs gällande att det inte finns ett av rättsordningen erkänt intresse av talerätt för observatoriet.

Onsala Rymdobservatorium har invänt att av översiktsplanen framgår att vindkraftverk utanför zonen, så långt det är möjligt, bör placeras så att de inte syns från observatoriets teleskop och att det vid en avvägning gentemot observatoriets intressen måste finnas ett starkt allmänintresse för vindkraftsetablering. Utgångspunkten för uppförande av vindkraftverk i kommunen bör enligt planen vara att dessa placeras i stora grupper på stort avstånd från observatoriet i stället för i mindre grupper närmare observatoriet. Det framgår således tydligt av planen att zonen är tänkt som ett område inom vilket det ska vara förbjudet att uppföra vindkraftverk. Zonens upprättande ska däremot inte förstås så att det utanför zonen ska vara fritt att utan hänsyn till observatoriets verksamhet uppföra reflekterande vindkraftverk.

Mål nr
1378-08

Byggnadsnämnden i Kungsbacka kommun vidhåller tidigare beslut i ärendet och avstår från ytterligare yttrande.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 3 kap. 2 § plan- och bygglagen (1987:10), PBL, ska byggnader placeras och utformas så att deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen. I lagstiftningsärendet uttalades (prop. 1985/86:1 s. 484) att hänsyn kan behöva tas t.ex. till möjligheterna för en angränsande fastighet att använda en befintlig solfångaranläggning.

PBL saknar bestämmelser om vem som har rätt att överklaga ett beslut om bygglov. Den allmänna bestämmelsen om talerätt i 22 § förvaltningslagen (1986:223) blir därför tillämplig. Enligt bestämmelsen får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot.

Beslut om bygglov anses enligt fast praxis angå, förutom sökanden, ägare till de fastigheter som gränsar direkt till den fastighet som bygglovet gäller och därutöver ägare till fastigheter i nära grannskap som är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av det byggande som avses med bygglovet, naturförhållandena på platsen m.m. (se RÅ 1992 ref. 81). Det målet gällde också byggande av vindkraftverk och den olägenhet som kunde uppkomma var att vindkraftverken, som ansågs utgöra ett främmande inslag i landskapsbilden, skulle kunna ses från fastigheter som låg cirka 550 meter bort. Fastighetsägarna tillerkändes talerätt.

Frågan i nu förevarande mål är om ett beslut om bygglov för ett vindkraftverk beläget mellan 16 och 17 km från Onsala Rymdobservatorium ska anses angå observatoriet på ett sådant sätt att det ska tillerkännas talerätt. Det råder fri sikt mellan observatoriet och vindkraftverket. Observatoriet anser att risk finns att dess mätutrusning kommer att störas genom reflekterande radiostrålning från

Mål nr
1378-08

vindkraftverket och hänvisar bl.a. till lagen om skydd för störningskänslig forskning.

Enligt 2 § i den lagen ska den som bedriver en verksamhet eller företar en åtgärd som kan medföra störning av forskning som är känslig för störningar och som är av särskilt värde från allmän synpunkt vidta rimliga försiktighetsmått för att motverka sådana störningar. Lagen ger länsstyrelsen rätt att efter ansökan fatta vissa beslut. Bl.a. kan länsstyrelsen enligt 4 § meddela förbud eller förelägganden mot en störande verksamhet.

Regeringsrätten finner det klart att observatoriets forskningsverksamhet i och för sig omfattas av lagen. Vidare kan det mot bakgrund av vad som framkommit i målet inte uteslutas att ett vindkraftverk på det angivna avståndet kan åstadkomma störningar som skulle kunna innebära olägenhet för observatoriets verksamhet. Detta vinner stöd – utöver av vad observatoriet anfört – av bl.a. det förslag till översiktsplan som lagts fram av kommunen och där det föreslås att vindkraftverk inte ska få byggas inom en radie av 15 km från observatoriet. Bygglovsbeslutet måste härigenom anses angå observatoriet på ett sådant sätt att det har rätt att föra talan mot beslutet om bygglov.

Sten Heckscher

Marianne Eliason

Nils Dexe

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Skiljaktig mening, se protokoll

Maria Lindeberg

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. I

Föredraget 2010-08-25